

Miljøstyrelsen
Havnaturfonden
Tolderlundsvej 5
5000 Odense C

Mail: havnaturfonden@mst.dk
Kopi: perbo@mst.dk

Nordensvej 3, Taulov
DK - 7000 Fredericia
Rådhuspladsen 16, 4.
DK - 1609 København V
Tlf. +45 70 10 40 40
Fax. +45 75 45 19 28
cvr.nr. 45 81 25 10
mail@dkfisk.dk
www.dkfisk.dk

12. august 2025
Ref.: HSL/SSM/CSS

Høring af udkast til vejledning om tilskud til marine naturgenopretningsprojekter (j.nr. 2025-48893)

Danmarks Fiskeriforening Producent Organisation (herefter benævnt "DFPO") har den 4. juli 2025 modtaget ovennævnte høring og fremsender hermed vores bemærkninger til udkastet vejledning om tilskud til marine naturgenopretningsprojekter.

Indledningsvist ønsker DFPO at fremhæve, at vi bakker op om Havnaturfondens arbejde og deres tilskud til marine naturgenopretningsprojekter. DFPO bakker op om vægtningen af prioriteringskriterierne, særligt at genopretningspotentiallet vægter højest.

DFPO finder det dog meget beklageligt, at der ikke er krav og støtte til efterfølgende effektmonitorering.

DFPO's konkrete bemærkninger:

Ad afsnit 3. Afsatte midler og finansiering

DFPO bemærker, at puljen ikke dækker tilskud til efterfølgende effektmonitorering. Dette bør genovervejes, da effekten af Havnaturfondens genopretningsindsatser og derved brug af midler ikke kan sikres at bidrage til en ændring i havmiljøet, såfremt efterfølgende effektmonitorering af indsatser ikke medtages.

Hvis Havnaturfonden forlænges til efter 2030, bør man der sikre at der er afsat midler til opfølgning på tidligere genopretningsindsatser, herunder konkret effektmonitorering.

Ad afsnit 4. Hvem kan ansøge

Det fremgår af afsnit 4, at kommuner, sammenslutninger af kommuner og "private organisationer" kan søge under ordningen, men at privatpersoner og virksomheder ikke kan søge.

Intetsteds i vejledningen er det nærmere defineret, hvad der konkret menes med "private organisationer", og så vidt DFPO er vidende, findes der ikke en entydig almen gyldig definition af begrebet. Anvendelse af begrebet "private organisationer" med direkte undtagelse af "virksomheder" efterlader ikke mange organisationsformer, da alt fra aktieselskaber til ikke-erhvervsdrivende foreninger (nonprofitorganisationer) per definition er en form for virksomhed.

I overensstemmelse hermed skal DFPO anmode om en præcisering om først og fremmest, hvilken organisationsform, der henvises til, når der benævnes "private organisationer", herunder om der er tale om universiteter, NGO'er (Non-Governmental Organizations), nonprofitorganisationer, interesseorganisationer og eller andre typer af organisationer.

Sekundært anbefales det, at "virksomheder" rettes til den eller de virksomhedsformer, som konkret ønskes undtages retten til at ansøge om tilskud, eksempelvis "erhvervsdrivende virksomheder" eller lignende.

Ad afsnit 5. Administration af tilskudspuljen

DFPO hæfter sig ved, at al sagsbehandling og indstilling af ansøgninger til støtte foregår hos Havnaturfonden i Miljøstyrelsen, men at Havnaturfonden og Den Danske Naturfond træffer hver deres afgørelse, hvorfor projekter kan modtage støtte fra én eller begge fonde.

DFPO antager dog at et projekt ikke kan støttes med højere beløb end det ansøgte, selv hvis begge fonde ønsker at give penge til et projekt.

Det anbefales, at vejledningen præciserer, hvorvidt og hvordan støtte fra begge fonde kan kombineres, og om der er en øvre grænse for samlet støtte i forhold til det ansøgte beløb

Ad afsnit 10. Hvordan søges om tilskud og hvad skal ansøgningen indeholde

Vægtningen virker afbalanceret og DFPO bakker op om, at genopretningspotentiallet skal vægte højest. Under dette punkt listes punkter fra A-C, som noget ansøger skal levere. Dette kan for punkt C være en høj barre at sætte, at man skal levere viden om, at der i nærområdet findes sunde og velfungerende habitater af den/de typer, der ønskes genoprettet. I stedet for at levere viden kunne man sætte krav til sandsynliggørelse af at den genoprettede natur ville kunne bibeholdes i området, da nødvendigheden af genopretning i områder, hvor man endnu ikke har forsøgt at genetablere disse naturtyper ikke bør være en hindring for at modtage støtte. Det anbefales i den forbindelse, at ordet "skal" erstattes af "bør".

Under punktet om geografisk placering, bør man overveje at medtage Limfjorden, da det er et område, hvor havmiljøet er meget presset af næringsstofafledninger fra land, men hvor der tidligere var udbredt både ålegræs, stenrev og muslingebanker.

Man har tidligere forsøgt sig med genetablering af stenrev, dog på for store dybder til at det var succesfuldt. Efter implementeringen af nye dybdegrænser for muslingefiskeriet i Limfjorden, er der en reel bekymring for at umuliggørelsen af omplantning af muslinger kan føre til en forværrelse af miljøtilstanden. Limfjorden bør derfor prioriteres, når det kommer til genopretningsindsatser.

Med venlig hilsen

Camilla Saager Steensig
Juridisk Konsulent
Danmarks Fiskeriforening
Producent Organisation

Miljø- og Ligestillingsministeriet
Departementet,
Frederiksholms Kanal 26
1220 København K

Nationalpark Vadehavet
Havnebyvej 154
6792 Rømø

Tlf.: 72 54 36 34
CVR: 34372098
EAN: 5798000860674

vadehavet@danmarksnationalparker.dk
www.nationalparkvadehavet.dk

Ref. XEMSA
Den 11. aug 2025

Vedrørende høring af udkast til vejledning om tilskud til marine naturgenopretningsprojekter (j.nr. 2025-48893)

Danmarks Nationalparker har med interesse læst høringsmaterialet. Indledningsvist vil vi gerne anerkende og rose initiativet med en havnaturfond. Havet omkring Danmark har længe haft behov for et øget fokus, og vi er glade for en prioritering af midler til bl.a. marin naturgenopretning.

I høringssvar vedrørende *'ændring af lov om beskyttelse af havmiljøet (etablering af Havnaturfonden) og lov om maritim fysisk planlægning j.nr. 2024-7115'* skrev Nationalpark Vadehavet (16. december 2024) at der er behov for fortsat at blive orienteret om, og have mulighed for at komme med, høringssvar. Vi finder det beklageligt at Danmarks Nationalparker i forbindelse med *'høring af udkast til vejledning om tilskud til marine naturgenopretningsprojekter'*, ikke er på høringslisten. Flere af nationalparkerne har marine områder indenfor nationalparkafgrænsningen, og Nationalpark Vadehavet, er endda udpeget som UNESCO Verdensarv og som sådan en del af UNESCO Marine Sites.

Som det fremgår i formål for tilskudspuljen, så er det primære formål artsbeskyttelse og genopretning af økosystemer. I materialet vedrørende, *'ændring af lov om beskyttelse af havmiljøet (etablering af Havnaturfonden) og lov om maritim fysisk planlægning j.nr. 2024-7115'* blev det foreslået, at Havnaturfondens genopretningsindsatser i de første år målrettes områder med et kendt genopretningsbehov. Nationalpark Vadehavet påpegede dengang, at det vil være nærliggende at inddrage Vadehavet som område, da viden om Vadehavets økosystem og det fysiske miljø generelt er mangelfuld. I *'vejledning om tilskud til marine naturgenopretningsprojekter'* fremgår det at der skal være et særligt fokus på projekter i Sejerø Bugt, Samsø Bælt, Sydfynske Øhav og Storebælt. Vi vil med dette brev anmode om at lokaliteterne udvides, så de designationer som allerede er på plads, herunder nationalparker og verdensarvssteder, inddrages. Derved styrkes de tidligere politiske beslutninger yderligere. Vi vil ydermere gerne gøre opmærksom på, at der allerede i 2007 ved forslag til Lov om Nationalparker under bemærkninger til lovforslaget, blev fremhævet et behov for at målrette midler til gennemførelse af nationalparkplanerne.

<https://www.retsinformation.dk/eli/ft/200612L00131>

”2.2 Den Nationale Følgegruppe

I februar 2004 nedsatte miljøministeren en bredt sammensat national følgegruppe, som fulgte og støttede arbejdet i pilotprojekterne, og som afleverede sine anbefalinger til ministeren i marts 2006. Følgegruppen har i sin rapport anbefalet, at der etableres nationalparker med en styrkelse af naturen som det vigtigste formål. Følgegruppen har givet forslag til, hvordan eksisterende støtte- og tilskudsordninger kan målrettes, så de kan bidrage til udvikling og drift af nationalparker. Der er desuden stillet forslag om en række nye ordninger inden for natur, kultur, friluftsliv og samarbejde og peget på en række andre instrumenter og virkemidler til etablering og udvikling af nationalparker, herunder jordfordeling, statslige arealerhvervelser og rejsning af fredningssager.”...

” 4.1 Baggrund

De økonomiske og administrative konsekvenser vil overordnet afhænge af antallet og tidspunktet for oprettelsen af de enkelte nationalparker, hvor der i første omgang kan blive tale om 1-3 nationalparker, og hvor den eller de første nationalparker forventes oprettet tidligst i løbet af 2008. Den offentlige finansiering vil afhænge af finansieringsbehovet for den enkelte nationalpark og mulighederne for finansiering fra anden side. Det vil blive tilrettelagt således, at incitamentet til medfinansiering ikke fjernes. Der skal afsættes statslige midler til nationalparkfondens arbejde med etablering og udvikling for at sikre, at de nye nationalparker får et reelt indhold. Nationalparkfonden har mulighed for at tilvejebringe supplerende midler fra tilskudsordninger, kommunale bidrag, partnerskabs- og sponsoraftaler m.m., ligesom fonden kan modtage arv og gaver. Nationalparkfonden har mulighed for at medvirke til målretning af andre midler med henblik på at realisere nationalparkplanens mål for udvikling af nationalparken. Fonden kan således indgå aftale med private lodsejere om at søge eksisterende ordninger inden for landdistriktsprogrammet, skovstøttemidler m.m. Skov- og Naturstyrelsen vil endvidere efter aftale med nationalparkfonden indarbejde nationalparkplanens mål i styrelsens driftsplaner for arealer beliggende i nationalparker, således at de statslige driftsmidler målrettes mod realisering af nationalparkplanen.”

Havnaturfondens primære formål er artsbeskyttelse og genopretning af økosystemer. Nationalparkernes formål er bl.a. at skabe og sikre større sammenhængende naturområder og landskaber af national og international betydning, bevare og styrke naturens kvalitet og mangfoldighed, sikre kontinuitet og muligheder for fri dynamik i naturen og at bevare og styrke de landskabelige og geologiske værdier. Der er store synergier imellem Havnaturfondens formål og Danmarks Nationalparkeres formål, hvorfor det igen kommer som en overraskelse for os at vi ikke er tænkt ind i Havnaturfondens arbejde, ligesom de økonomiske tilskud til de opgaver nationalparkerne forventes at udføre står uændret siden den første nationalpark så dagens lys i 2009.

På vegne af Danmarks fem nationalparker:

Nationalparken Thy

Nationalpark Skjoldungernes Land

Nationalpark Mols Bjerge

Nationalpark Kongernes Nordsjælland

Nationalpark Vadehavet

Med venlig hilsen

Peter Saabye Simonsen
Nationalparkchef,
Nationalpark Vadehavet

Høringssvar til Ansøgningspulje til marin naturgenopretning

Sekretariat:
Aalborg Kommune
Klima og Miljø
Stigsborg Brygge 105
9400 Nørresundby
Tlf. 9931 2000
www.limfjordsraadet.dk
limfjordsraadet@aalborg.dk
Jr. nr. 2025-001534
Dato: 12.8.2025

Limfjordsrådets høringssvar på vejledning om ansøgning til marin naturgenopretning

Limfjordsrådet og kommunerne omkring Limfjorden har i mange år arbejdet for en ren og bæredygtig Limfjorden, med mange indsatser i oplandet og de senere år også ude i selve fjorden. Behovet for marin naturgenopretning i Limfjorden er stort og et vigtigt supplement til de mange indsatser, der gennemføres på land og i vandløbene.

Derfor værdsætter Limfjordsrådet også den nye pulje til marin naturgenopretning i Havnaturfonden.

- **Limfjordsrådet mener imidlertid ikke, at "Geografisk placering" bør være et tildelingskriterie for ansøgninger, som angivet i udkast til vejledning om ansøgning til puljen. Behovet for marin naturgenopretning er stort i hele landet og tildelingen bør derfor baseres på et fagligt grundlag, og dette dækkes af de øvrige fem tildelingskriterier (genopretningspotentiale, modenhed, planlægning og kompetencer, lokal inddragelse og medfinansiering).**

Med venlig hilsen

Henrik Dalgaard

Formand

Anders Bøge

Næstformand

Til havnaturfonden@mst.dk

Høringssvar fra SDU - Vejledning om ansøgningspulje til marin naturgenopretning j.nr. 2025-48893

12. august 2025

Vedrørende høring: Ansøgningspulje til marin naturgenopretning. Vejledning om ansøgning til marin naturgenopretning.

25/33419

riro@sdu.dk
T +4565502166

Syddansk Universitet har gennemgået udkastet til vejledningen. Specifikke bemærkninger er angivet forneden.

S. 5 under "7. Betingelser for tilskud". Punkt 4. "Projektet skal indeholde en biologisk baseline-undersøgelse, så det er muligt for Havnaturfonden at udføre efterfølgende effektovervågning".

SDU finder det værdifuldt, at effektovervågning er indtænkt i ansøgningspuljen. Det bemærkes dog, at baseline undersøgelsen og følgende effektovervågning ikke tiltænkes udført af samme instans. For at vurdere effekten af genopretning er det essentielt, at baseline og efterfølgende overvågning udføres med samme metoder. Der gøres derfor opmærksom på, at denne opdeling i baseline/effekt overvågning kan medføre et forringet datagrundlag og behov for koordinering mellem instanser for at gøre data sammenlignelige.

S. 6 under "8. Definition: Marin Naturgenopretning". "For reetablering af blåmuslingebanker, bør det dog sandsynliggøres, at blåmuslingebanker i det ansøgte område ikke blot har været til stede som symptom på den kraftige næringsstof-forurening, som især oplevedes i de indre danske farvande mellem slut 1950'erne og frem til start 1990'erne."

SDU gør opmærksom på at dette krav i de fleste vandområder ikke vil kunne efterkommes. Blåmuslingebankers historiske udbredelse er ringe kortlagt og den konkrete udbredelse før 1950 kendes primært anekdotisk for de fleste vandområder. Der er dog ingen tvivl om, at blåmuslingebanker har været almindeligt forkomne i de kystnære farvande. Hertil vil SDU også gøre opmærksom på, at der bør naturgenoprettes efter de nuværende forhold og bæreevne for systemet. Blåmuslingebanker yder flere

vigtige økosystemfunktioner, som kan bidrage til at systemet presses mod bedre tilstande. Hertil er det vigtigt at sikre, at bestandene af blåmuslinger opretholdes. I så fald målet om næringsreduktion opnås, vil bestanden selvregulere i henhold til bærevnen af systemet.

S. 8 under prioriteringskriteriet "Genopretningspotentiale". Punkt c) "Ansøger skal levere viden om, at der i nærområdet findes sunde og velfungerende habitater af den/de typer, der ønskes genoprettet."

SDU gør opmærksom på, at dette kriterie kan være problematisk. Den største værdi ved naturgenopretning opnås ved at genoprette i områder, hvor habitaterne og deres tilknyttede økosystemfunktioner er fraværende eller udbredelsen drastisk formindsket. Dette er selvfølgelig under forudsætning af, at området er egnet til genopretningen. SDU anerkender, at tilstedeværelsen af i forvejen sunde habitater er en god indikation for et genopretningspotentiale, men dette bør samtidig ikke være en begrænsning for udpegelsen af potentielle genopretningsområder, hvor disse er fraværende.

S. 9 prioriteringskriteriet "Geografisk placering".

SDU gør opmærksom på at marin naturgenopretning bør baseres på et fagligt funderet grundlag i henhold til områdets egnethed og biologiske behov for genopretning. Det er derfor problematisk at visse geografiske områder får en politisk forøget prioritering uden en forudgående faglig vurdering.

Med venlig hilsen

Rikke Rønnest Helmer-Hansen

Chefkonsulent

riro@sdu.dk

Til:

Miljø- og Ligestillingsministeriet,
Miljøstyrelsen - Havnatur og Vandkemi
Tolderlundsvej 5, 5000 Odense C
havnaturfonden@mst.dk

Dato: 12. august 2025

Høringssvar til vejledning om tilskud til marine naturgenopretningsprojekter j.nr. 2025-48893

Nærværende høringssvar beror på et fælles høringssvar fra de tre kommuner i Naturpark Lillebælt (Fredericia, Kolding og Middelfart Kommune).

Miljø- og naturtilstanden i Lillebælt har stort lokalt fokus og betydning for borgere, erhverv, og politikere. Trods bekymring over tilstanden i Lillebælt og fjordene omkring os, oplever vi også et stærkt engagement og ønske om at skabe forbedring. Lillebælt-kommunerne samarbejder på tværs med frivillige, foreninger og virksomheder igennem projekter som 'Bælt i Balance'.

Herunder er der et gennemgående fokus på naturgenopretning, hvor der bl.a. er etableret en række marine tiltag (stenrev, ålegræs og biogene rev). Dette understøttes af det potentiale, som observeres i især de åbne og strømfyldte farvande, hvor der fortsat er liv på bunden. Især vandudskiftningen i bæltet og yderfjordene medfører bedre forudsætninger (sigtbarhed, iltforhold mv.) for succesfulde marine tiltag.

I Naturpark Lillebælt er der udført og igangsat yderligere forundersøgelser med henblik på at realisere flere marine naturgenopretningsprojekter. I den forbindelse undersøges også omfanget af stenfiskeri, da den nuværende kortlægning heraf ikke er retvisende for det centrale og nordlige Lillebælt samt de omkringliggende fjorde. Forundersøgelsens foreløbige arkivfund og interviews indikerer et meget omfattende stenfiskeri, udover det allerede kortlagte stenfiskeri i det sydlige Lillebælt, som primært beror på logbøger fra to tidligere stenfiskere.

DCE har udviklet et GIS-værktøj gennem Center for Marin Naturgenopretning, som kategoriserer områders egnethed for genopretning af stenrev ud fra en række parametre (dybde, sedimentforhold, salinitet, biologi mv.). Historiske registreringer af stenfiskeri anvendes her som kravparameter, og derfor bortfalder mange områders egnethed. Ligesom for en stor del af Lillebælt, er der begrænset kendskab til de præcise lokaliteter for stenfiskeri i de danske kystvandområder. Derfor er der også forsøgt med andre metoder til at indikere stenfiskeri. Blandt andet er digitalisering og analyse af ældre søkort anvendt til at finde områder, hvor stenfiskeri kan have medført ændrede dybdeforhold set over 100 år eller mere. Denne metode er dog imidlertid begrænset til kunne dokumentere få områder.

Opfiskningen af spredte sten langs forstrandene er sandsynligvis foregået på en stor del af de danske kystområder, da dette har været de mest tilgængelige inden det senere blev effektiviseret med større stenfiskerfartøjer. Fartøjerne kunne i højere grad fjerne stenene i

koncentrerede og dybere områder. Sekretariatet i Naturpark Lillebælt har for nyligt mødtes med tidligere stenfiskere, som beskrev, hvordan man ud fra søkort og lokalkendskab har af-søgt og fjernet sten på rev- og flakområder, især ud for odder, klinter, pynter og grunde.

Såfremt det nuværende officielle datagrundlag for stenfiskeri anvendes i forbindelse med dokumentationskrav til naturgenopretning af stenrev, vil det forhindre, at disse etableres på de miljømæssigt set bedste steder i en lang række kystvandområder, hvor registreringerne mangler. Dette gælder både genopretningen af mosaikstrukturer ved spredte stenrev kombineret med ålegræs og muslinger langs kysterne samt for huledannende stenrev i rev- og flakområder. Derfor er der risiko for, at Havnaturfondens stenrevsprojekter medfører en uhensigtsmæssig nedprioritering af områder, hvor der for nuværende mangler 'officielle' registreringer af stenfiskeri. Endvidere vil det være i modstrid med en økosystembaseret tilgang, hvor naturgenopretningen vægtes i kystnære områder med kendt potentiale for høj naturværdi og spredningskorridorer for marin flora og fauna.

- *Naturpark Lillebælt opfordrer til, at inddrage lokalarkiver og -kendskab i dokumentationen af stenfiskeri i forbindelse med behandlingen af stenrevsansøgninger til Havnaturfonden.*
- *Naturpark Lillebælt anbefaler at opdatere det nuværende kortdatagrundlag ved en landsdækkende undersøgelse i samarbejde med relevante lokale museer og foreninger. Sekretariatet for naturparken bidrager gerne med viden herom for Lillebælt-området.*

Venlig hilsen

Naturpark Lillebælt ved Fredericia, Kolding og Middelfart Kommune.

Til: Havnaturfonden (havnaturfonden@mst.dk)
Fra: Christian Bille-Sandø (cbs@rigsrevisionen.dk)
Titel: Høring af udkast til vejledning om ansøgningspulje til marin naturgenopretning (j.nr. 2025-48893)
Sendt: 06-08-2025 15:09

[EKSTERN E-MAIL] Denne e-mail er sendt fra en ekstern afsender.
Vær opmærksom på, at den kan indeholde links og vedhæftede filer, som ikke er sikre.

Havnaturfonden har 4. juli 2025 sendt vejledning om ansøgningspulje til marin naturgenopretning i høring.

Ministeriernes forpligtelse til at høre Rigsrevisionen er fastlagt af rigsrevisorloven, §§ 7 og 10 (Lovbekendtgørelse nr. 101 af 19/01/2012) og angår revisions- og/eller regnskabsforhold, der kan have betydning for Rigsrevisionens opgaver.

Vi har gennemgået vejledningen og kan konstatere, at det/den ikke omhandler revisions- eller regnskabsforhold i staten eller andre offentlige virksomheder, der revideres af Rigsrevisionen.

Vi har derfor ikke behandlet henvendelsen yderligere.

Med venlig hilsen

Christian Bille-Sandø
Specialkonsulent

Landgreven 4
DK-1301 København K

Tlf. +45 33 92 84 00
Dir.+45 33 92 86 50
cbs@rigsrevisionen.dk

www.rigsrevisionen.dk

Læs om Rigsrevisionens behandling af personoplysninger [her](#)

Bekræft venligst, at denne e-mail er modtaget.
Please confirm receipt of this e-mail.

Til: Havnaturfonden (havnaturfonden@mst.dk)
Cc: Dansk Akvakultur PO (rene@danskakvakultur.dk)
Fra: Roland Gregers Madsen (Roland@danskakvakultur.dk)
Titel: j.nr. 2025-48893
Sendt: 01-08-2025 13:19

[EKSTERN E-MAIL] Denne e-mail er sendt fra en ekstern afsender.
Vær opmærksom på, at den kan indeholde links og vedhæftede filer, som ikke er sikre.

Til Miljøstyrelsen,

DAPO takker for muligheden for at kommentere på 'Høring af udkast til vejledning om tilskud til marine naturgenopretningsprojekter'.

I forbindelse med muligheden for at etablere biogene rev, som er et af de tre naturtyper nævnt i vejledningen, er det en forudsætning at rammebetingelserne er til stede mht. produktion af udlægningsmuslinger samt anlæggelsen af de biogene rev. Dvs. flg. skal være muligt:

1. Der skal kunne gives tilladelse til produktion af udlægningsmuslinger på opdræt i vandsøjlen, dvs. moratoriet i muslingebekendtgørelsen skal ophæves, medmindre der ønskes en anden kilde til udlægningsmuslinger.
2. Der skal være klare retningslinjer for "hvorfra" og "til" man må flytte udlægningsmuslinger i forbindelse med etablering af et biogent rev af hensyn til at minimere en risiko for spredning af uønskede arter mm.
3. Det skal være muligt at opdrætte udlægningsmuslinger "lokalt" i de områder, der skal etableres biogene rev, dvs. der skal være en mulighed for opdræt af muslingeyngel i vandsøjlen "lokalt" i havplanen.
4. Der skal være klare retningslinjer for, hvilken myndighed der skal ansøges om etablering af et biogen rev.

DAPO bistår yderligere gerne med viden og faglig sparring ved behov.

Dansk akvakultur spiller en positiv rolle i den grønne omstilling af fødevarerproduktionen i Danmark og er i tråd med EU's og Danmarks målsætninger om mere en klima- og miljø-effektiv produktion. Som beskrevet i de strategiske retningslinjer for perioden 2021-2030 under den Europæiske Grønne Pagt og 'Farm to Fork'-strategien, er det vigtigt at fastholde og øge produktionen i akvakulturerhvervet.

Med venlig hilsen

Roland Gregers Madsen

Miljøfaglig rådgiver
Dansk Akvakultur PO
Mobil +45 20 40 15 32

Hvis ikke du allerede er tilmeldt vores nyhedsbrev, kan du gøre det her [TILMELD](#)

Dansk Akvakultur Producentorganisation
modtager tilskud fra EHFAF

Vesterbrogade 6D, 2. sal, DK-1620 København V www.danskakvakultur.dk

Dansk Akvakultur Producentorganisation repræsenterer det samlede opdrætserhverv for fisk, skaldyr og tang. Vi arbejder for at fremme udviklingen af en miljø- og klimateffektiv akvakulturproduktion af sunde fødevarer i Danmark.

Høringssvar til udkast til vejledning – Ansøgningspulje til marin naturgenopretning

Sund & Bælt vil gerne kvittere for et grundigt og ambitiøst udkast til vejledning for ansøgningspuljen til marin naturgenopretning. Det er positivt, at der lægges vægt på faglighed, lokal inddragelse og dokumentation. Dog er der en række punkter, hvor Sund & Bælt vurderer, at vejledningen med fordel kan justeres eller præciseres for at sikre bredere anvendelighed og realiserbarhed af projekter.

Selvom vejledningen overordnet hviler på en bred hjemmel i bekendtgørelsen om Havnaturfonden, indeholder den en række praksisser og krav, som ikke er direkte nævnt i bekendtgørelsen. Det gælder bl.a. den snævre afgrænsning af tilskudsberettigede naturtyper samt udelukkelsen af virksomheder som ansøgere. Disse elementer er formentlig fastsat administrativt med hjemmel i §6, stk. 2, men de har væsentlig betydning for, hvem der kan søge, og hvordan projekter prioriteres. Det er derfor vigtigt, at disse praksisser vurderes kritisk og justeres, hvor de risikerer at begrænse puljens anvendelighed og effekt.

Af specifikke kommentarer til vejledningen, ønsker Sund & Bælt at fremhæve følgende:

1. Hvem kan ansøge (afsnit 4, side 4)

Det fremgår, at "privatpersoner eller virksomheder kan ikke søge denne tilskudspulje." Det vurderes som uhensigtsmæssigt, da mange virksomheder arbejder aktivt med naturgenopretning i tilknytning til deres aktiviteter i vandområder. I tæt samarbejde med kommuner eller private organisationer kan virksomheder bidrage væsentligt til både finansiering og gennemførelse af projekter. De kan desuden løfte administrative opgaver i ansøgningsprocessen og skabe synergier mellem egne initiativer og offentlige naturgenopretningsmål. Det anbefales derfor, at virksomheder gives mulighed for at indgå som direkte ansøgere eller som ligeværdige partnere i projekter.

2. Hvilke naturtyper kan støttes (afsnit 7 og 8, side 5–6)

Det fremgår, at "projektet skal omhandle genopretning af en eller flere af følgende naturtyper; stenrev, biogene rev eller ålegræsbede." Det er uklart, hvorfor andre naturtyper som ralbunde og ålegrus ikke er inkluderet, selvom de nævnes i definitionen af marine habitater. Disse habitater har stor økologisk betydning og bør kunne indgå i projekter, evt. med faglig begrundelse. Sandbanker nævnes som mindre relevante, men bør heller ikke udelukkes kategorisk. Det er desuden væsentligt at bemærke, at ral-, grus- og sandbund – på lige fod med stenrev – historisk og aktuelt har været udsat for omfattende fjernelse i form af råstofindvinding, hvilket mange steder har efterladt dybe sugenhuller og forstyrrede bundforhold. Disse områder rummer derfor også et betydeligt potentiale for naturgenopretning og bør ikke på forhånd udelukkes fra støtteberettigelse.

3. Dokumentationskrav og faglig vurdering (afsnit 8, side 6)

Det fremgår, at "ved genopretning af habitater [...] skal der være solide historiske indikationer [...] eller egentlige optegnelser som dokumentation." Dette krav er forståeligt i forhold til at sikre faglighed og målretning, men det kan være problematisk i praksis, da mange lavvandede stenrev og andre habitater er forsvundet uden at være registreret. Netop de kystnære og lavvandede stenrev har historisk været særligt tilgængelige for manuel eller småskala fjernelse og kan derfor være fjernet længe før der blev ført systematiske logbøger over stenfiskeri. Samtidig er det sandsynligt, at sådanne lavvandede områder ikke er blevet opmålt til søkort, da de omkringliggende bundforhold alligevel ville være for lavvandede til, at området var navigerbart for større skibe. Det betyder, at fraværet af dokumentation i sig selv ikke bør tolkes som fravær af tidligere stenrev.

Det er derfor vigtigt, at vurderingen ikke alene fokuserer på, om der har været et konkret stenrev på en specifik stedfæstet lokalitet, men også tager højde for, om der i større geografiske områder eller regioner har været udbredt forekomst af stenrev, diffuse stensamlinger eller solitære sten fra eftertiden. En sådan bredere vurdering kan give et mere retvisende billede af, hvor det er fagligt relevant og økologisk meningsfuldt at udlægge forskellige stenhabitater i forbindelse med naturgenopretningsprojekter. Det er positivt, at vejledningen allerede åbner for faglig argumentation i forbindelse med ålegræs og biogene rev, jf. formuleringen om at dokumentation "kan bestå af historiske observationer [...] og andre valide argumenter." Det anbefales, at denne mulighed også eksplicit udvides til stenrev og beslægtede habitater som ralbunde.

4. Medfinansiering (afsnit 10, side 9)

Det fremgår, at "medfinansieringen kan vedrøre et aspekt af projektet, som er afgørende for dets samlede succes, men som ikke direkte vedrører marin naturgenopretning." Denne afgrænsning bør lempes, så medfinansiering også kan anvendes til selve genopretningstiltagene. Det vil åbne mulighed for større og mere sammenhængende indsatser, hvor flere aktører bidrager til den konkrete udførsel, og hvor projekter kan skaleres ud over de økonomiske rammer, som puljen alene tillader.

5. Geografisk prioritering (afsnit 10 og 14, side 9 og 15)

Det fremgår, at "aftalekredsen bag den politiske aftale om etableringen af Havnaturfonden har besluttet, at der skal være særligt fokus på projekter i [...] Storebælt, Samsø Bælt og Sejerø Bugt samt det Sydfynske Øhav." Det bør samtidig anerkendes, at der også i andre danske farvande – eksempelvis Øresund og Køge Bugt – har foregået omfattende stenfiskeri. Ikke mindst i områder med århundreders omfattende byggeri og havneudvidelser, som omkring København, må det forventes, at store mængder sten er fjernet, men blot i så tidlige perioder, at der ikke findes systematisk dokumentation. Det vil derfor være u hensigtsmæssigt, hvis projekter i disse områder på forhånd stilles dårligere i prioriteringen, alene fordi de ikke er nævnt i den politiske aftale. En mere fleksibel tilgang vil sikre, at også disse områder kan bidrage væsentligt til den samlede indsats for marin naturgenopretning – eksempelvis ved at lade geografisk placering indgå som prioriteringsparameter i tilfælde af pointlighed mellem ellers ligevægtede projekter, som beskrevet i afsnit 14.

Med venlig hilsen

Martin Oliver Macnaughton
Miljøkonsulent

Tlf 21788152
marm@sbf.dk

Til: Havnaturfonden (havnaturfonden@mst.dk)
Fra: Camilla Rosenhagen (cr@danskehavne.dk)
Titel: Danske Havnes bemærkninger til Ansøgningspulje til marin naturgenopretning j.nr. 2025-48893
Sendt: 07-08-2025 15:34

[EKSTERN E-MAIL] Denne e-mail er sendt fra en ekstern afsender.
Vær opmærksom på, at den kan indeholde links og vedhæftede filer, som ikke er sikre.

Kære Miljøstyrelse

Hermed sendes Danske Havnes (få) bemærkninger til høringen af Ansøgningspulje til marin naturgenopretning.

Det ser du til at være fine projekter, der gives tilskud til, men ofte vil disse dog ligge tæt på havne og sejlrender, og det skal der tages hensyn til i projektdesignet. Det bør fremgå tydeligere af vejledningen.

Danske Havne foreslår derfor, at det i vejledningen specifikt fremgår, at projekter nær havne og sejlrender, allerede i ansøgningsfasen skal have en dialog med havnen, så der sikres en god sameksistens. Havnens accept/udtagelse bør vedlægges ansøgningen.

Mange hilsner

Camilla Rosenhagen
Klima- og Miljøchef

Bredgade 23, 2.tv.
DK-1260 København K
Mobil +45 23831527
E-mail cr@danskehavne.dk
<http://danskehavne.dk>

Teknik- og Miljøafdelingen
Klima, Plan og Natur

Rådhuset, Torvet 1
5800 Nyborg

Betjen dig selv på
www.nyborg.dk

12. august 2025

Sagsnr.:
S2025-12921

Sagsbehandler:
Adam Fleckner Habary

Telefon: 6333 7958

Email:
teknikogmiljoeafdelingen@nyborg.dk
Send altid personfølsomme
oplysninger via din digitale postkasse
på borger.dk

Havnaturfonden

Høringssvar til Havnaturfonden

Bemærkning/spørgsmål til udkast til vejledning om ansøgningspulje til marin naturgenopretning (Havnaturfonden)

Generelt

På baggrund af udkast til vejledning er det Nyborg Kommunes vurdering, at det indledende arbejde (op til ansøgningstidspunktet d. 26. oktober 2025) kræver, at kommunerne præsenterer et – i kommunale sammenhænge - relativt modent projekt, hvilket da også er et af prioriteringskriterierne.

I mange typer af kommunale projekter, herunder vandløbs-, vådområde- og naturprojekter, vil flere af elementerne i fase 1 og 2 være indeholdt i forundersøgelserne. I disse typer af projekter har kommunen på forhånd modtaget tilsagn til forundersøgelse (inkl. midler til interne lønmidler), hvilket betyder, at det er mindre risikabelt at igangsætte denne type af projekter, da tilskuddet til forundersøgelsen udbetales, selvom projektet viser sig ikke at være realiserbart.

Ansøgning til Havnaturfonden kræver m.a.o. et forholdsvist gennemarbejdet (dyrt) ansøgningsmateriale, som ikke nødvendigvis refunderes, hvis projektet ikke modtager tilsagn om tilskud.

I en tid hvor kommunerne har travlt med Grøn Trepert, indsatser på vandområdet mv. synes det derfor mere risikabelt, potentielt dyrere, at investere kommunens ressourcer i marin naturgenopretning.

Herudover bemærker kommunen, at udkast til vejledning om ansøgningspulje til marin naturgenopretning udkom d. 4. juli 2025 med en foreslået tidsfrist for ansøgning d. 26. oktober 2025. Den relativt komprimeret tidslinje kan betyde, at kommuner, der først nu ønsker at påbegynde arbejdet med marin naturgenopretning ikke har den nødvendige tid til at tilrettelægge opgaven (udføre fase 1 og 2) og ansøge inden for tidsfristen.

Nyborg Kommune opfordrer derfor til, at Havnaturfonden også vil give tilskud til forundersøgelser alene, således at flere dele af det samlede projekt kan søges finansieret via Havnaturfonden.

Afsnit 8

Ved genopretning af tabte stenrev er det endvidere relevant at vurdere, hvorvidt det er muligt at genoprette med søsten og at tilstræbe den korrekte konfiguration, f.eks. om stenene tidligere har dannet huledannende rev eller har haft en mere diffus udbredelse.

Betyder dette, at Havnaturfonden prioriterer genopretning med søsten fremfor f.eks. granit?

FAKULTETEN FÖR NATURVETENSKAP OCH TEKNIK

SVAR PÅ REMISS "HØRING AF UDKAST TIL VEJLEDNING OM TILSKUD TIL MARINE NATURGENOPRETNINGSPROJEKTER"

Göteborgs universitet, Fakulteten för naturvetenskap och teknik

Datum: 2025-08-11

Diarienummer: GU 2025/2847

Handläggare: Katarina Rask

Handläggarens e-postadress: katarina.rask@science.gu.se

Organisationens e-postadress: registrator@gu.se

Mottagare: Miljöstyrelsen, Havnaturfonden, Danmark

Mottagarens Diarienummer: 2025-48893

Mottagarens e-postadress: havnaturfonden@mst.dk

Göteborgs universitet har tagit del av Havnaturfondens och Miljöstyrelsens utkast till "Høring af udkast til vejledning om tilskud til marine naturgenopretningsprojekter". Vi tackar för möjligheten att kommentera och följa det viktiga arbetet med restaurering av marina habitat.

Generella synpunkter

Göteborgs Universitet ser med intresse och tillfredsställelse på den proaktiva och konkreta ansatsen som tillämpas i vårt västra grannland. Vi har inga sakliga invändningar på de riktlinjer och bedömningskriterier som skisseras i dokumentet. Vägledningen förefaller täcka definitioner för alla viktiga administrativa och naturvetenskapliga delar som olika aktörer behöver för att söka bidrag och för myndigheterna att följa upp bidragens användande. Således bifaller vi att vägledningen används i den kommande ansökningsprocessen.

Specifika synpunkter

s. 11. Meningen om "Udgift til revisor" under "12. Hvilke udgifter kan der gives tilskud til" skall förmodligen ligga som en sista "bulletpoint" i stycket ovan.

Beredning av remissen

Remissen har hanterats av Professor Mats Lindegarth, Centrum för hav och samhälle, Göteborgs universitet, som även är universitetets representant i Havnaturfondens expertråd.

Til: Mikkel Klougart (miklo@mst.dk)
Fra: Lasse Møberg Fjeldsted (Slagelse Kommune) (lmfje@slagelse.dk)
Titel: Havnaturfonden og fondsmoms
Sendt: 25-08-2025 09:15

Hej Mikkel,

Jeg har med stor interesse kigget ind i jeres udkast for vejledning til ansøgningspuljen ved Havnaturfonden.

Desværre havde jeg ikke mulighed for at sende jer en kommentar i forbindelse med høringsfasen. Men jeg har lige brug for at få skåret ud i pap, hvordan I forholder jer til fondsmoms – særligt set i lyset af at Den Danske Naturfond også er med ind over.

Håber du kan hjælpe med et svar?

På forhånd tak.

Venlig hilsen

Lasse Fjeldsted

Projektleder - Genopretning af havnatur

Teknik, Plan og Erhverv
Miljø og Natur
Dahlsvej 3, 4220 Korsør

Mobiltelefon : 28 68 45 29
EAN : 5798007388331

[Slagelse Kommunes behandling af persondata](#)

